

ВІДГУК

офіційного рецензента доктора історичних наук, професора

Гудзя Віктора Васильовича

на дисертаційну роботу Власової Вікторії Сергіївни

«Роль жінок у суспільно-політичному житті України (1917-1939)», виконану

для здобуття ступеня доктора

філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю

032 Історія та археологія

1. Актуальність теми дисертаційної роботи. Проблема формування і захисту української державності, збереження національно-державницьких традицій у першій половині XX століття вимагає комплексного підходу. Аналіз внеску жінок у справу національно-визвольної боротьби і опору російсько-більшовицькому режиму допомагає сформувати всебічне бачення суспільством як окремо взятого історичного періоду так і боротьби за українську державність загалом. В часи національно-визвольного руху першої третини XX століття активно відбувався процес формування українських жінок, як активних учасниць суспільно-політичних процесів, носіїв української національної ідеї, культури та духовності. Такі дослідження допомагають масштабувати репрезентацію ролі жінки не тільки в державотворчих процесах минулого, а й у збереженні національної ідентичності, що доводить актуальність кваліфікаційної роботи Вікторії Власової загалом і в період нав'язаної Росією українському народу екзистенційної війни зокрема. У дослідженні не лише проаналізовано внесок жінок в «чоловічі» сфери військової справи, політики, а й з'ясовано їх мотивацію взяти участь у державотворчих процесах та збройному захисті Вітчизни, у опорі жорстокій табірній системі Кремля, що також є надзвичайно актуально.

3. Ступінь обґрунтованості наукових висновків та їхня достовірність. Наукові висновки, що містяться у дисертації Вікторії Власової є обґрунтованими, позаяк здійснені на репрезентативній основі використання історичних джерел у вигляді мемуарів, публіцистичних праць досліджуваного періоду та літератури у вигляді монографій, наукових статей, тощо. Зміст

дослідження послідовний та логічний, мета та завдання поставлені згідно його пунктам, а узагальнення та висновки відповідають поставленим завданням. Достовірність дослідження також забезпечувалась методологічними та теоретичними засадами, а саме принципами історизму, об'єктивності, системності, використанням біографічного методу, гендерного підходу, методу критичного дискурс-аналізу, джерелознавчої критики, історико-порівняльною методикою.

4. Новизна наукових висновків, сформульованих у дисертації. Новизна полягає у комплексному і детальному опрацюванні мемуарів, архівних джерел, сучасних досліджень і введенні в науковий обіг деяких маловідомих матеріалів цих видань. Відносно новим є поєднання комплексне поєднання роботи в обраних хронологічних, географічних, тематичних і гендерних вимірах. Це дало можливість дисертантці з'ясувати вплив жінок на формування державних інституцій періоду Центральної Ради, Гетьманату та Директорії, проаналізувати їх участь у збройній боротьбі за українську державність, дослідити долі українських жінок в еміграції після поразки національно-визвольної війни 1917-1921 років, а також охарактеризувати участь жінок у партизанському антибільшовицькому русі на території вже підрадянської України. Понад те, Власова В. С. простежила тенденції впливу більшовицької окупації на долі жінок-учасниць визвольної боротьби, розкрила форми протистояння жінок радянській репресивній системі, зокрема в умовах ув'язнення, що також є внеском у прирощення наукових знань.

5. Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів. Теоретико-методологічне цінність та фактологічна цінність роботи полягає в можливості подальшого використання напрацьованого матеріалу при роботі над авторською монографією або у використанні матеріалів дисертації для напрацювань інших науковців. Тема дослідження може стати частиною більш масштабного аналізу участі жінок у національно-визвольній боротьбі ХХ століття. Результати дослідження можуть бути використані при підготовці лекційних матеріалів для здобувачів при розгляді окремих аспектів новітньої історії України, а також у національно-патріотичному вихованні молоді.

Характерно, що дисертантці крізь призму жіночого патріотичного подвижництва і духовної стійкості вдалося передати не тільки букву, а й дух героїчної і трагічної епохи визвольних змагань та протистояння більшовицькому репресивному режиму.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Власової В. С. містить анотацію, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел. Загальний обсяг дисертації становить 215 сторінок тексту, з них основного тексту – 179 сторінок. Роботі притаманний науковий стиль, дотримано логічну послідовність, кожне з завдань, заявлених у вступі розкривається у пунктах розділів та підсумовується у висновках. Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу МОН України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» від 12.01.2017 № 40 зі змінами від 31.05.2019 р.

8. Академічна доброчесність. У дисертаційному дослідженні В. С. Власової не виявлено порушення академічної доброчесності.

9. Зауваження щодо змісту дисертації. Дисертаційну роботу Вікторії Власової оцінюю позитивно, як аналітичну, оригінальну та актуальну. Принципових зауважень немає. Проте більше уваги варто було надати тенденціям впливу на українських жінок радянського тоталітарного режиму 1930-х років. У подальшому доцільно розвинути також дослідження участі жінок у антибільшовицьких повстаннях на території Наддніпрянської України. У списку використаних джерел відсутні праці провідного фахівця з історії України міжвоєнного періоду С.В.Кульчицького. У роботі вжито чимало русизмів: перш за все, приділяти, будучи, на ряду, слід додати, прослідкувати тощо.

10. Загальна оцінка роботи, її відповідність встановленим вимогам. Дисертація Власової Вікторії Сергіївни «Роль жінок у суспільно-політичному житті України (1917-1939)» виконана на достатньо високому науковому рівні та є завершеною кваліфікаційною науковою працею. Робота містить джерельну базу, методологічну та теоретичну основу, що в сукупності зробило дослідження логічно послідовним та повним, таким що має перспективи для подальшого розвитку та уточнення деяких тверджень. Наукові публікації та статті відображають результати дослідження. Висновки дослідження апробовані в

матеріалах міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій. Результати роботи відображені у 9 публікаціях. Серед них – 1 стаття у науковому фаховому виданні України, що міститься у міжнародній наукометричній базі; 3 статті надруковані у наукових фахових виданнях України.

Дисертація В. С. Власової відповідає спеціальності 032 Історія та археологія. Тема роботи розкрита, завдання дослідження виконані в заявленому у вступі обсязі. Таким чином, за рівнем викладених у роботі результатів, дисертаційна робота В. С. Власової «Роль жінок у суспільно-політичному житті України (1917-1939)» відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а саме «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою КМУ №44 від 12.01.2022 р., а її автор – Власова Вікторія Сергіївна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії у галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 032 Історія та археологія.

Рецензент:

доктор історичних наук, професор,
професор кафедри історії та археології
Мелітопольського державного
педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

Віктор ГУДЗЬ